

Welke veranderingen heeft de Kerkorde 2018 voor u als gemeente?

Een overzicht van de belangrijkste wijzigingen

Inhoudsopgave

1. Afkortingen	3
2. Wie behoren tot de gemeente?	4
3. Overschrijving naar andere gemeente	5
4. Gemeenten met wijkgemeenten	6
5. Bijzondere gemeentevormen	7
6. Samenwerking gemeenten	8
7. Samengaan van gemeenten	10
8. Nieuwe gemeenten, anders dan door samengaan	11
9. Opheffen van een gemeente	12
10. Huisgemeenten	13
11. Kerkenraad - samenstelling en werkwijze	14
12. Kleine kerkenraad - werkgroepen	16
13. Plaatselijke regeling	17
14. Kennen en horen (informerende van en luisteren naar gemeenteleden)	18
15. Ambt: dienstwerk van de ambtsdragers	19
16. Verkiezen van ambtsdragers, kiesrecht	20
17. Verkiezen van predikanten, beroepingswerk, consulent	21
18. Predikanten in deeltijd of tijdelijke dienst	22
19. Losmaking, akte van losmaking	23
20. Twaalfjaar regeling predikanten	24
21. Emeritaat	25
22. Vermogensrechtelijke aangelegenheden, colleges	26
23. Vermogensrechtelijke aangelegenheden: verscherpt toezien	27
24. Bovenplaatselijk: ring, classicale vergadering	28
25. De classispredikant	29
26. Visitatie	30
27. Schema leden, gastleden etc. en kiesrecht	31
28. Lijst van de gewijzigde ordinantieteksten	32

1. Afkortingen

AK	algemene kerkenraad
b.a.	van bijzondere aard (gemeente of wijkgemeente)
BM	het breed moderamen
BMCV	het breed moderamen van de classicale vergadering
CCBB	het classicale college voor de behandeling van beheerszaken
CCBG	het classicale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen
CCO	het classicale college voor het opzicht
CCV	het classicale college voor de visitatie
CP	de classispredikant
CV	de classicale vergadering
CvD	het college van diakenen
CvK	het college van kerkrentmeesters
DO	de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland
ELG	een evangelisch-lutherse gemeente
ELS	de evangelisch-lutherse synode
GCA	het generale college voor de ambtsontheffing
GCBB	het generale college voor de behandeling van beheerszaken
GCBG	het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen
GCKO	het generale college voor de kerkorde
GCO	het generale college voor het opzicht
GCTA	het generale college voor de toelating tot het ambt van predikant
GCV	het generale college voor de visitatie
GK	een gereformeerde kerk
GR	generale regeling
GRA	de generale raad van advies
GS	de generale synode
HG	een hervormde gemeente
JOP	jong protestant (jongerenwerk Protestantse Kerk)
K&I	Kerk & Israël
KiA	Kerk in Actie
KO	kerkorde ("Romeinse artikelen")
KS	de kleine synode
kw	kerkelijk werker
LRP	het ledenregistratiesysteem van de Protestantse Kerk in Nederland
Ord.	ordinantie
Ovb	overgangsbepaling
PCTE	het protestants centrum voor toerusting en educatie
PE	de permanente educatie (van predikanten en kerkelijk werkers)
PG	een protestantse gemeente
piad	predikant in algemene dienst
pmbo	predikant met bijzondere opdracht
PThU	de Protestantse Theologische Universiteit
RAGB	de raad van advies voor het gereformeerd belijden
SAGE	project samenwerking gemeenten
SMPR	seksueel misbruik in pastorale relaties

2. Wie behoren tot de gemeente?

ZIE ORDINANTIE 2-2

De Protestantse Kerk in Nederland wordt zichtbaar in haar gemeenten. Zij belijdt dat God mensen bij elkaar brengt in een geloofsgemeenschap. De gemeente wordt een gemeenschap genoemd, "die, geroepen tot eenheid, getuigenis en dienst, samenkomt rondom Woord en sacramenten" (ord. 2-1).

De gemeente kent naast leden ook anderen die betrokken zijn. De gemeenschap van de gemeente is daarom breder dan alleen de leden.

HOE HET WAS:

Tot de gemeente behoren:

- de leden: doopleden en belijdende leden
En mogelijk ook:
- naar keuze: gastleden
- zij die met de gemeente verbonden zijn (niet-gedoopte kinderen en 'blijkgevers')

HOE HET NU IS:

Tot de gemeente behoren:

- de leden: doopleden en belijdende leden
- naar keuze: gastleden (gedoopten die lid zijn van een andere kerkgemeenschap en op hun verzoek worden ingeschreven)
- niet-gedoopten: de niet-gedoopte kinderen van gemeenteleden
- vrienden: die blijk geven van verbondenheid

DE WIJZIGINGEN:

Verduidelijking:

Niet-gedoopten: zij zijn ingeschreven als ouders of wettelijke vertegenwoordigers daartegen geen bezwaar maken.

Het gaat hier om minderjarigen. Op zeker moment worden zij

- na belijdenis en doop belijdend lid, of
- vriend, of
- uitgeschreven

De kerkenraad dient daartoe contact met hen op te nemen.

De discussie over welk moment loopt nog: meerderjarig? 16 jaar? Bij uit huis gaan?

"Blijkgevers" heten nu vrienden. Er zijn twee categorieën

- Zij, die lid zijn van een andere gemeente van de Protestantse Kerk in Nederland, maar zich ook verbonden weten met deze gemeente
- Zij, die van geen kerk lid zijn, maar zich wel verbonden weten met deze gemeente

Toekennen van kiesrecht:

zie "verkiezen van ambtsdragers, kiesrecht" en "Schema leden, gastleden, etc. en kiesrecht".

Ledenregistratie:

zie pagina's LRP, www.protestantsekerk.nl

De tekst in ordinantie 2-3 is sterk ingekort. Uitwerking hiervan is te vinden in de Generale regeling ledenregistratie.

3. Overschrijving naar andere gemeente

ORD. 2-2-2

Uitgangspunt is, dat leden van de Protestantse Kerk lid zijn in de gemeente (of een van de gemeenten) in hun woonplaats. Zijn er meer gemeenten, dan hebben zij het recht om van de ene naar de andere gemeente ter plaatse over te gaan.

HOE HET WAS:

Leden kunnen een gemotiveerd verzoek doen tot overschrijving naar een gemeente op welks grondgebied zij niet wonen. Beide betrokken kerkenraden kunnen hiertegen bezwaar maken. In dat geval kunnen de leden een beslissing vragen aan het breed moderamen van de classicale vergadering.

HOE HET NU IS:

Motivering is niet meer nodig. Alleen de kerkenraad van de voorkeurgemeente kan het verzoek weigeren. De ordinantie vermeldt niet om welke redenen de kerkenraad kan weigeren. In de toelichting bij de kerkordevoorstellen worden er wel genoemd: vanwege de afstand geen zorg kunnen verlenen en bij te grote toestroom gevaar van wijziging van de identiteit en het beleid van de gemeente.

4. Gemeenten met wijkgemeenten

ZIE ORDINANTIE 2-4-7,8,9 EN 4-7-2

Een gemeente kan ingedeeld worden in twee of meer wijkgemeenten. Bij de geografische indeling gaat het vooral om de afstand gemeenteleden en (wijk)kerkenraad niet te groot te laten worden en om als kerkenraad efficiënter te kunnen werken. Wijkgemeenten kunnen ook ingesteld worden om ruimte te geven aan verschillende vormen van geloofsbeleving en inrichting van het kerkelijk leven. In een dergelijke gemeente zijn er wijkkerkenraden en een algemene kerkenraad. Tussen wijkkerkenraden en algemene kerkenraad is een taakverdeling, waarbij de algemene kerkenraad niet boven de wijkkerkenraden staat. Een aantal taken wordt door de kerkorde voorgeschreven.

HOE HET WAS:

In de regel worden wijkgemeenten gevormd wanneer er meer dan twee predikanten voor gewone werkzaamheden zijn

HOE HET NU IS:

Ongeacht het aantal predikanten kunnen wijkgemeenten gevormd worden. Voorwaarde is dat er ook wijkkerkenraden gevormd kunnen worden, die voldoende bezet zijn. Zie samenstelling wijkkerkenraad: "Kerkenraad, samenstelling en werkwijze".

HOE HET WAS:

Voor vaststelling en wijziging van het aantal wijkgemeenten is medewerking en goedvinden van het breed moderamen van de classicale vergadering nodig.

HOE HET NU IS:

Vaststelling en wijziging van het aantal wijkgemeenten is een interne aangelegenheid; goedkeuring door het breed moderamen is niet meer nodig.

HOE HET WAS:

Voor een predikant verkozen en beroepen wordt, wordt in een gezamenlijke vergadering de kandidaatstelling gedaan door wijkkerkenraad en algemene kerkenraad.

HOE HET NU IS:

De kandidaatstelling is nog steeds door wijkkerkenraad en algemene kerkenraad, maar zij kunnen hierover afzonderlijk vergaderen.

(Zie ook: "Verkiezen van predikanten")

5. Bijzondere gemeentevormen

Buitengewone gemeenten, (wijk)gemeenten van bijzondere aard, missionaire (wijk)gemeenten en huisgemeenten.

Gemeenten hebben niet direct te maken met de vorm buitengewone gemeenten.

Huisgemeenten worden apart besproken.

ORDINANTIE 2-5

VAN BIJZONDERE AARD

Een (wijk)gemeente van bijzondere aard wordt doorgaans gevormd om categoriale of modalityaire redenen. Bij een categoriale (wijk) gemeente is te denken aan een studentengemeente of een gemeente verbonden aan een inrichting.

Wanneer er modalitaire verschillen zijn, kan een gemeente geografisch worden verdeeld met een ruim overschrijvingsbeleid, maar ze kan ook voor een bepaalde modaliteit een wijkgemeente vormen die hetzelfde grondgebied heeft als de andere wijkgemeenten samen. Is het niet mogelijk om binnen een gemeente zo'n wijkgemeente te vormen, dan is een aparte gemeente van bijzondere aard een alternatief.

De gemeenten van de Protestantse Kerk in het buitenland zijn ook gemeenten van bijzondere aard. Dat zijn momenteel de Protestantse gemeente te Parijs en de Protestantse gemeente te Duisburg-Ruhrort (= Nederlandse Kerk in Duitsland).

Na verhuizing worden leden van de kerk ingeschreven in de (of een) gemeente van hun woonplaats. Lid worden van een (wijk)gemeente van bijzondere aard kan echter alleen door een uitdrukkelijke keuze.

HOE HET WAS:

Het besluit van het breed moderamen van de classicale vergadering om een gemeente van bijzondere aard te vormen vereist de goedkeuring van de generale synode, die daarover advies inwint van het generale college voor de visitatie. Het besluit van de algemene kerkenraad om een

wijkgemeente van bijzondere aard te vormen vereist de goedkeuring van het breed moderamen van de classicale vergadering, dat daarover advies inwint van het regionale college voor de visitatie.

HOE HET NU IS:

Het besluit van het breed moderamen respectievelijk de algemene kerkenraad behoeft geen goedkeuring meer. Ook het advies van het college voor de visitatie is vervallen.

MISSIONAIRE (WIJK)GEMEENTEN

Een (wijk)gemeente in wording, gevormd met het oog op missionaire arbeid, die niet voldoet aan alle voorwaarden om een nieuwe (wijk)gemeente te vormen.

HOE HET WAS:

De missionaire gemeente wordt gevormd bij besluit van de classicale vergadering, de missionaire wijkgemeente bij besluit van de (algemene) kerkenraad die daarvoor goedkeuring nodig heeft van het breed moderamen van de classicale vergadering.

HOE HET NU IS:

De goedkeuring van het breed moderamen bij de vorming van een missionaire wijkgemeente is vervallen. De regelgeving is verkort en vereenvoudigd.

6. Samenwerking gemeenten

ORD. 2-7

Zie ook Generale regeling gemeenten (in ontwerp, is nog niet gepubliceerd)

Gemeenten kunnen op allerlei terreinen en in verschillende mate met elkaar samenwerken. Ze blijven daarbij juridisch zelfstandig, maar verbinden zich er wel aan om (een deel van) het gemeentewerk samen te doen.

Samenwerking is een zaak van vrijwilligheid. De kerkorde noemt in het arbeidsveld van een kerkenraad (ord. 4-7) echter wel: "het in samenwerking met andere gemeenten bevorderen van de vitaliteit van de betrokken gemeenten en in stand houden dan wel verkrijgen van formatieplaatsen van voldoende omvang voor predikanten." Hierin klinkt de roeping door om zowel de eigen gemeente vitaal en in stand te houden als ook zorg te hebben voor andere gemeenten.

HOE HET WAS:

Er zijn verschillende vormen van samenwerking, die vrij sterk van elkaar afgegrensd zijn.

Gemeenten kunnen

- incidenteel samenwerken (gemeenschappelijke kerkdienst, ontmoeting, project, e.d.)
- structureel samenwerken (gemeenschappelijke kerkdiensten, langdurig project, jeugdwerk, etc.) met behoud van eigen verantwoordelijkheid
- een combinatie aangaan: dit is samenwerking door samen een predikant te beroepen
- een streekgemeente vormen: dit is een "uitgebreide" combinatie, waarin meer zaken samen gedaan worden
- een federatie vormen, een zgn. protestantse gemeente in wording: dit kan dus alleen als het grondgebied geheel of gedeeltelijk samenvalt. De mate van samenwerking en al dan niet gemeenschappelijke besluitvorming kan verschillen
- een gemeenschappelijke regeling aangaan: kerkenraden of colleges van kerkrentmeesters resp. diakenen dragen bevoegdheden over aan een commissie, die uit hun midden gekozen wordt

Mengvormen zijn nauwelijks tot niet mogelijk

HOE HET NU IS:

De oude onderscheidingen en kerkordelijke beperkingen zijn opgeheven.

Gemeenten kunnen nu:

- incidenteel samenwerken met behoud van eigen verantwoordelijkheid (besluiten per kerkenraad)
- structureel samenwerken met behoud van eigen verantwoordelijkheid (besluiten per kerkenraad)
- structureel samenwerken met behoud van eigen verantwoordelijkheid, maar met gemeenschappelijke vergadering en besluiten wel per kerkenraad
- structureel samenwerken met mandaat aan de gemeenschappelijke vergadering om besluiten te nemen. Variant: de kerkenraden wijzen een aantal leden voor een gemeenschappelijk orgaan aan, dat besluiten mag nemen
- structureel samenwerken met een overdracht van bevoegdheden aan de gemeenschappelijke vergadering of het gemeenschappelijk orgaan. Bij deze vorm is goedkeuring van het breed moderamen van de classicale vergadering nodig, want hier is de rechtspersoon van gemeente en/of diaconie in het geding, met mogelijke vermogensrechtelijke gevolgen.

Bij alle vormen geldt, dat de gemeenten kunnen kiezen voor samenwerking op alle terreinen of op een of meer deel terreinen.

Dit kan ook bij vermogensrechtelijke aangelegenheden. Lees dan voor kerkenraad: college van diakenen of college van kerkrentmeesters.

Er is dus meer vrijheid en een meer vloeiende overgang in de mate van samenwerking.

Gemeenten hoeven niet gemeenschappelijk grondgebied te hebben of aangrenzend te zijn. Bij de meeste vormen is een beperkte afstand wel zo efficiënt.

Bij bepaalde vormen is het wel handig om tot dezelfde classis (en ring) te behoren, maar het is in de regel niet noodzakelijk.

Bij de vorm met overdracht van bevoegdheden aan een gemeenschappelijk orgaan, zal dit orgaan moeten voldoen aan de minimum grootte van een

kerkenraad respectievelijk college van diakenen of kerkrentmeesters. Men kan bijvoorbeeld niet een aan gemeenschappelijk orgaan van twee colleges van kerkrentmeesters taken overdragen als ieder college slechts één lid aanwijst voor dat orgaan.

In een overgangsbepaling wordt geregeld dat oude vormen van samenwerking, zoals combinatie en streekgemeente, vallen onder het nieuwe kerkordeartikel van samenwerking. De regelingen van de oude vormen blijven van kracht, waarbij onderdelen die strijdig zijn met de Kerkorde van 2018 wel aangepast moeten worden.

7. Samengaan van gemeenten

ORDINANTIE 2-8-4,5

De gemeenten zijn zelfstandige onderdelen van de Protestantse Kerk in Nederland. Deze omschrijving laat tegelijk zien dat de gemeenten niet los van elkaar en van de Protestantse Kerk staan en dat zij binnen bepaalde grenzen autonoom zijn. Zij beslissen gewoonlijk zelf over hun toekomst. Alleen in noodsituaties kan een classicale vergadering of de generale synode ingrijpen, bijvoorbeeld als er geen wettige kerkenraad meer is of als een gemeente in financiële nood is.

Een gemeente kan ervoor kiezen om samen te gaan met een andere gemeente. Er ontstaat dan een nieuwe gemeente, die kerkordelijk en juridisch de voortzetting is van twee of meer oude gemeenten.

HOE HET WAS:

- i. Wanneer een Evangelisch-Lutherse gemeente, een Gereformeerde kerk en een Hervormde gemeente, of twee van hen, die zich op hetzelfde grondgebied bevinden, willen samengaan, wordt er een Protestantse gemeente gevormd. We spreken van een vereniging.

De kerkenraden volgen een procedure, nemen een besluit en hebben daarbij goedkeuring nodig van het breed moderamen van de classicale vergadering.

- ii. Gemeenten die aan elkaar grenzen, willen samen een nieuwe gemeente vormen. Zij moeten dan wel van hetzelfde type zijn: dus aangrenzende protestantse gemeenten, of aangrenzende evangelisch-lutherse gemeenten, of aangrenzende gereformeerde kerken, of aangrenzende hervormde gemeenten. We spreken van een samenvoeging.

De kerkenraden volgen een procedure, doen een gezamenlijk verzoek aan het breed moderamen van de classicale vergadering en dat neemt het besluit.

NB! Bijvoorbeeld een gereformeerde kerk kan niet samengevoegd worden met een aangrenzende hervormde gemeente.

Zowel een vereniging als een samenvoeging komt uiteindelijk tot stand met een notariële akte.

HOE HET NU IS:

Het onderscheid tussen vereniging en samenvoeging is weggevallen. In principe kunnen gemeenten samengaan ongeacht of ze op hetzelfde grondgebied zijn, of aangrenzend zijn, of niet. Het samengaan van twee gemeenten kan echter de belangen van andere gemeenten te veel schaden. Daarom is nog steeds de goedkeuring van het breed moderamen van de classicale vergadering nodig.

Wanneer twee gemeenten van ongelijk type (protestants, evangelisch-luthers, gereformeerd, hervormd) samengaan, is de nieuwe gemeente altijd een protestantse gemeente.

NB! Er worden modellen voor besluit en procedure ontwikkeld.

8. Nieuwe gemeenten (anders dan door samengaan)

ORDINANTIE 2-8

Nieuwe gemeenten kunnen worden gevormd vanuit bestaande gemeenten of op andere wijze.

HOE HET WAS:

- Nieuwe gemeenten kunnen worden gevormd op verzoek van belanghebbende leden van de kerk in een bepaald gebied of op verzoek van een of meer kerkenraden. Na het nodig overleg kan het breed moderamen van de classicale vergadering het besluit nemen.
- Gaat het om een nieuwe gemeente op het grondgebied van een bestaande gemeente, dan is goedkeuring van de generale synode nodig. Dit geldt ook de vorming van een nieuwe evangelisch-lutherse gemeente, gereformeerde kerk of hervormde gemeente.

HOE HET NU IS:

Vorming van een nieuwe gemeente of (af)splitsing van een bestaande gemeente worden nu onderscheiden. En er is een nieuwe mogelijkheid toegevoegd.

- i. vorming van een nieuwe gemeente door het breed moderamen van de classicale vergadering op verzoek van leden van de kerk of van een of meer kerkenraden. De nieuwe gemeente ontstaat niet uit een al bestaande gemeente. Bij vorming van een ander type gemeente dan een protestantse gemeente is geen goedkeuring van de generale synode meer nodig.
- ii. splitsing van een bestaande gemeente is een besluit van de betreffende kerkenraad. Is het een geografische splitsing (in twee aangrenzende gemeenten), dan stelt de classicale vergadering het grondgebied van elk vast. Is het een niet-geografische splitsing (twee gemeenten op hetzelfde grondgebied), dan is ook goedkeuring van het breed moderamen van de classicale vergadering nodig.
- iii. Een gemeente van buiten de Protestantse Kerk in Nederland, onderdeel van een andere Kerk of een onafhankelijke gemeente of geloofsgemeenschap, kan aan de generale synode

vragen om opgenomen te worden in de Protestantse Kerk. Welk type gemeente deze nieuwe gemeente wordt en of zij een "gewone" gemeente zal zijn of een bijzondere vorm zal maatwerk zijn.

9. Opheffen van een gemeente

ORDINANTIE 2-9

De kerkorde stelt voorwaarden aan gemeenten om te kunnen (voort)bestaan. Een gemeente is geroepen tot de dienst aan het Woord van God (Kerkorde IV-1). Zij komt samen in de eredienst, heeft een missionaire en diaconale opdracht, kent pastoraat en geestelijke vorming. Ze heeft een kerkenraad, die aan minimumvoorwaarden moet voldoen. Ze heeft ook voldoende financiële middelen.

Als dit niet het geval is, en samenwerking of samengaan geen oplossing bieden, kan als uiterste middel de gemeente opgeheven worden.

HOE HET WAS:

Opheffen van een gemeente is niet mogelijk. Wanneer een gemeente niet zelfstandig kan voortbestaan, kan zij in een samenwerkingsverband worden opgenomen (bijvoorbeeld een streekgemeente) of samengevoegd worden met een andere gemeente.

Binnen een streekgemeente is echter wel een soort opheffing mogelijk: de gemeente verliest haar zelfstandigheid en gaat als huisgemeente onder verantwoordelijkheid van de streekkerkenraad verder. Ze verliest haar eigen rechtspersoonlijkheid en is niet-zelfstandig onderdeel van de streekgemeente.

HOE HET NU IS:

Als uiterste maatregel wordt de gemeente opgeheven door de classicale vergadering. Dit gebeurt op verzoek van de kerkenraad of op initiatief van de classicale vergadering na overleg met de kerkenraad.

De gemeenteleden worden eerst gehoord voordat het besluit genomen wordt.

Wordt het besluit genomen, dan kunnen de gemeenteleden:

- i. een geloofsgemeenschap vormen, die huisgemeente genoemd wordt
- ii. een geloofsgemeenschap vormen in samenwerking met andere kerken

iii. zich voegen bij een andere gemeente van de kerk

iv. ingeschreven worden in een landelijk ledenregister

Het is mogelijk om i of ii te combineren met iii, en anders is iv van toepassing. Maar iv kan dus ook zonder de vorming van een huisgemeente.

Is het besluit genomen, dan is de classicale vergadering verantwoordelijk voor de verdere afwikkeling (de "vereffening").

10. Huisgemeenten

ORDINANTIE 2-5-10 T/M 2-5-13

In ord. 2-5 zijn regels gesteld voor huisgemeenten, die ontstaan na opheffing van een gemeente (Zie "opheffen van een gemeente").

In discussie is nog of een breder gebruik mogelijk is en zo ja, of er kerkordelijke bepalingen nodig zijn.

HOE HET WAS:

De huisgemeente komt uitsluitend voor binnen een streekgemeente. Wanneer een gemeente binnen de streekgemeente niet meer zelfstandig kan blijven waarbij vooral gedacht kan worden aan een tekort aan ambtsdragers, dan kan de streekkerkenraad de gemeente omvormen tot een huisgemeente. De verantwoordelijkheid voor deze huisgemeente en haar vermogensrechtelijke zaken berust bij de streekkerkenraad.

HOE HET NU IS:

Een gemeente kan niet meer zelfstandig voortbestaan en er is gebleken dat alternatieven niet toereikend zijn. Zij wordt daarom opgeheven. Vervolgens kan het breed moderamen van de classicale vergadering een huisgemeente vormen. Dit hangt uiteraard af van de leden van de kerk, die bij de opgeheven gemeente hoorden en van hen die na de opheffing in de betreffende plaats komen wonen en ervoor kiezen zich bij de huisgemeente aan te sluiten.

De huisgemeente komt onder de verantwoordelijkheid (ook financieel) van de kerkenraad van een naburige gemeente. Wanneer dit niet mogelijk is, kan de huisgemeente ook rechtstreeks onder de classicale vergadering vallen. In beide gevallen zijn er goede afspraken nodig over bevoegdheden en financiële zaken.

Een commissie leidt de huisgemeente. Deze commissie valt onder de kerkenraad respectievelijk de classicale vergadering.

Voorzieningen voor minderheden (modalitair, categoriaal of missionair) worden in de praktijk ook wel huisgemeenten genoemd. De kerkorde gebruikt voor deze voorzieningen niet, maar ver-

biedt het ook niet. In de regel stelt de (algemene) kerkenraad een commissie in, die in verantwoording aan de kerkenraad leiding geeft aan de voorziening (kleine geloofsgemeenschap). Qua vormgeving zijn deze voorziening en de huisgemeente na opheffing van een gemeente vergelijkbaar, met dit verschil dat een huisgemeente is ontstaan uit of op het voormalig grondgebied van een opgeheven gemeente en dat de voorziening een interne aangelegenheid is van een nog bestaande gemeente.

11. Kerkenraad - samenstelling en werkwijze

ORDINANTIE 4-6 EN 4-8

Elke gemeente heeft een kerkenraad, aan wie de leiding van de gemeente is toevertrouwd. De kerkenraad bestaat uit de bij de gemeente dienstdoende predikanten, de ouderlingen en de diakenen (Kerkorde VI-3)

De Kerk mag haar eigen inrichting van bestuur hebben. De overheid stelt wel de eis dat de Kerk haar kerkorde serieus neemt en zorgt voor voldoende kwaliteit.

HOE HET WAS:

De kerkenraad bestaat uit ten minste een predikant, twee ouderlingen, twee ouderlingen-kerkrentmeester en drie diakenen.

- Indien er geen kerkrentmeesters (niet-ouderling) zijn, moeten er drie ouderlingen-kerkrentmeester zijn
- Er zijn uitzonderingen op de regel dat er een predikant voor gewone werkzaamheden moet zijn (consulent, predikant voor hulpdiensten: met adviserende stem, kerkelijk werker in het ambt van ouderling: stemhebbend lid).

Indien een gemeente minder dan 300 leden telt of in bijzondere omstandigheden, dan kan het breed moderamen een dispensatie verlenen voor een kleiner aantal, mits alle ambten aanwezig zijn.

HOE HET NU IS:

De kerkenraad bestaat uit ten minste een predikant, twee ouderlingen, twee ouderlingen-kerkrentmeester en twee diakenen.

- Indien er geen kerkrentmeesters en/of diaconale rentmeesters zijn, moeten er drie ouderlingen-kerkrentmeester resp. drie diakenen zijn.
- De uitzonderingen m.b.t. de predikant zijn ongewijzigd

Indien een kerkenraad niet aan het minimumaantal komt, vindt er overleg plaats met het breed moderamen van de classicale vergadering, dat eventueel een maatregel neemt om de wettigheid van het werk van de kerkenraad te waarbor-

gen. De uitkomst van het overleg is afhankelijk van:

- Er is voldoende kader in de gemeente om de kerkenraad bij te staan,
- Er wordt samengewerkt met een of meer andere gemeenten,
- De kerkenraad wordt aangevuld met leden van de kerk uit andere gemeenten, daartoe aangevoerd door het breed moderamen, Een maatregel kan ook zijn: starten van een proces van samengaan met een andere gemeente. Als alle oplossingen onvoldoende zijn blijft de opheffing van de gemeente over (Zie: Opheffen van een gemeente).

WIJKGEMEENTEN:

HOE HET WAS:

Een wijkkerkenraad bestaat uit ten minste een predikant, twee ouderlingen, een ouderling-kerkrentmeester en twee diakenen.

Een algemene kerkenraad bestaat uit ten minste twee predikanten, drie ouderlingen, twee ouderlingen-kerkrentmeester en drie diakenen.

Boventallige leden: ambtsdragers met een bepaalde opdracht, eventueel preses en scriba.

HOE HET NU IS:

- Samenstelling wijkkerkenraad is ongewijzigd.
- De samenstelling van de algemene kerkenraad dient te voldoen aan de regel voor een kerkenraad (een predikant, twee ouderlingen, twee ouderlingen-kerkrentmeester en twee diakenen) en uit elke wijkkerkenraad ten minste één ambtsdrager.

Er wordt niet meer gesproken van boventallige leden.

MODERAMEN:

Een kerkenraad heeft een moderamen, bestaande uit ten minste een preses, een scriba en een assessor. Qua ambt is alleen voorgeschreven dat een predikant moderamenlid is.

HOE HET WAS:

De algemene regel voor het quorum is van toepassing: ten minste de helft moet aanwezig zijn om een besluit te kunnen nemen.

HOE HET NU IS:

De algemene regel voor het quorum is aangevuld en luidt nu:

“Geen besluiten kunnen worden genomen indien niet ten minste de helft van het aantal leden zoals dit voor het kerkelijk lichaam is vastgesteld, met een minimum van drie leden, ter vergadering aanwezig is.” (ordinantie 4-5-4).

Wanneer een moderamen uit drie (of vier) leden bestaat, zou het quorum drie zijn. Echter, ordinantie 4-8-2 geeft een uitzondering: twee moderamenleden is voldoende.

12. Kleine kerkenraad - werkgroepen

ORDINANTIE 4-9

De kerkenraad kan een kleine kerkenraad en/of werkgroepen instellen, en aan die een deel van zijn taken toevertrouwen. De kerkenraad blijft verantwoordelijk en kan kleine kerkenraad en werkgroepen weer opheffen. Werkgroepen bestaan uit ambtsdragers en andere leden van de gemeente.

HOE HET WAS:

Kleine kerkenraad en werkgroepen horen bij elkaar. Alleen als de kerkenraad van geringe omvang is, heeft een aparte kleine kerkenraad geen zin. De kleine kerkenraad stuurt de werkgroepen aan. Er zijn twee typen werkgroepen: taakgroepen, die een deel van het kerkenwerk voor de gemeente uitvoeren, en sectieteams die ieder voor een deel van de gemeente het pastoraat verzorgen. In elke werkgroep is ten minste één ambtsdrager. In de kleine kerkenraad zit ten minste één ambtsdrager uit elke werkgroep.

HOE HET NU IS:

De kerkenraad kan een kleine kerkenraad instellen (ord. 4-9-1).
De kerkenraad kan werkgroepen instellen (ord. 4-9-3).
De kerkenraad kan beide instellen.

Een kleine kerkenraad bestaat uit het moderamen plus ten minste vier andere ambtsdragers, waarbij alle ambten aanwezig zijn.

[Dus ten minste zeven leden. Maar de verdeling over de ambten kan afwijken van de minimumregel voor kerkenraden, bijvoorbeeld bestaat een kleine kerkenraad uit een predikant, vier ouderlingen, een ouderling-kerkrentmeester en een diaken]

Het onderscheid tussen taakgroepen en sectieteams is vervallen. De kerkorde spreekt alleen nog maar van werkgroepen.

Indien er werkgroepen zijn maar geen kleine kerkenraad is, zijn de ambtsdragers in de werkgroepen altijd lid van de kerkenraad.

Indien er werkgroepen en een kleine kerkenraad zijn ingesteld, dan hoeft niet meer uit elke werkgroep een ambtsdrager in de kleine kerkenraad te zitten. Uiteraard mag het wel. Er moet in ieder geval worden afgesproken hoe de afstemming met en tussen de werkgroepen wordt gedaan.

NB! In eerste uitgave Kerkorde 2018 op de website (mei 2018) ontbreekt de regel, dat de (voltallige) kerkenraad minimaal vier keer per jaar bijeenkomt wanneer er een kleine kerkenraad is gevormd. Bij gebruik van deze uitgave: lees als lid 2 "De kerkenraad, waarvan alle ambtsdragers deel uitmaken, komt in afwijking van het in artikel 8-1 bepaalde ten minste vier maal per jaar bijeen ter vaststelling van het algemene beleid". En hernummer de leden 2 t/m 6 naar 3 t/m 7.

13. Plaatselijke regeling

ORDINANTIE 4-8-5 EN 4-8-7

In een plaatselijke regeling legt de kerkenraad de gang van zaken in de gemeente vast. De regeling mag niet strijdig zijn met de kerkorde, maar binnen de kerkordelijke bepalingen is een zekere vrijheid van eigen invulling.

De regeling bevat minstens paragrafen over de verkiezing van ambtsdragers, de werkwijze van de kerkenraad en het beheer van vermogensrechtelijke zaken.

HOE HET WAS:

De plaatselijke regeling wordt zowel genoemd in het ordinantieartikel over het arbeidsveld van de kerkenraad als bij zijn werkwijze. In een ander ordinantieartikel komt de plaatselijke regeling ter sprake in een gemeente met wijkgemeenten. De uitgave van de kerkorde gebruikt de term "plaatselijke regeling" in het enkelvoud niet in de tekst, maar wel in het register achter de kerkorde. In de tekst is sprake van regelingen (meervoud) voor afzonderlijke onderdelen, zoals een verkiezingsregeling..

HOE HET NU IS:

De plaatselijke regeling wordt genoemd in het artikel over de werkwijze van de kerkenraad. Deze regeling bevat regelingen voor in ieder geval verkiezing, werkwijze en beheer.

In het artikel over de plaatselijke regeling staan uitspraken over de "enkelvoudige kerkenraad" en over wijkkerkenraden en algemene kerkenraad.

Inhoudelijke wijzigingen zijn er niet behoudens het volgende:

In het artikel over het arbeidsveld van de kerkenraad (ord. 4-7) is nu opgenomen "het in samenwerking met andere gemeenten bevorderen van de vitaliteit van de betrokken gemeenten en in stand houden dan wel verkrijgen van formatieplaatsen van voldoende omvang voor predikanten." (Zie: Samenwerking gemeenten)

14. Kennen en horen

(informerend van en luisteren naar gemeenteleden)

ORDINANTIE 4-8-9

De kerkenraad geeft leiding aan de gemeente. Hij houdt daarbij wel rekening met de leden van de gemeente. De kerkorde geeft aan wanneer de kerkenraad de gemeenteleden informeert en hen hoort voordat hij een besluit neemt.

Een intensieve vorm van kennen en horen is het beraad in de gemeente: een diepgaand gesprek over belangrijke onderwerpen gedurende een langere periode.

HOE HET WAS:

De kerkorde geeft in algemene termen aan dat het kennen en horen in de vorm van een beraad moet plaatsvinden bij onderwerpen, "indien het beraad in de desbetreffende ordinantie is voorgeschreven".

Naast een artikel, waarin de meeste onderwerpen worden genoemd waarin de gemeente gekend en over gehoord moet worden, staan er ook enkele in andere ordinanties.

HOE HET NU IS:

Ordinantie 4-8-9 geeft aan welke twee onderwerpen in de kerkorde worden genoemd waarvoor een beraad in de gemeente nodig is, als de kerkenraad de gang van zaken wil wijzigen. Het gaat om het toelaten van doopleden tot het avondmaal en het zegenen van andere levensverbintenissen dan een huwelijk van man en vrouw.

Dit artikel geeft alle onderwerpen aan waarin de gemeente gekend en over gehoord moet worden.

Uiteraard mag de kerkenraad ook bij andere onderwerpen een beraad in de gemeente houden.

15. Ambt: dienstwerk van de ambtsdragers

ORDINANTIE 3-8 T/M 3-11

Deze artikelen geven aan wat de specifieke opdracht en taken voor predikant, ouderling en diaken zijn.

Er zijn twee wijzigingen.

HOE HET WAS:

Ambtsdragers kunnen geroepen worden de kerk te dienen in de meerdere vergaderingen (classicale vergadering, evangelisch-lutherse en generale synode).

ZOALS HET NU IS:

Ambtsdragers kunnen geroepen worden de kerk te dienen in of vanwege de meerdere vergaderingen. Dus ook in bovenplaatselijke colleges en commissies.

Wanneer in een gemeente een tekort aan ambtsdragers is, kan het breed moderamen van de classicale vergadering besluiten tot de maatregel dat ambtsdragers van andere gemeenten tot nader order bevoegd zijn om de kerkenraad aan te vullen. Ook dat is een vorm van dienen van de kerk vanwege een meerdere vergadering.

ZOALS HET WAS:

De ouderlingen-kerkrentmeester verzorgen met de andere kerkrentmeesters o.a. de vermogensrechtelijke aangelegenheden van niet-diaconale aard.

HOE HET NU IS:

Wat voor de ouderlingen-kerkrentmeesters geldt, is nu ook van toepassing voor de diakenen: zij verzorgen met de diaconale rentmeesters de vermogensrechtelijke aangelegenheden, en wel van diaconale aard.

16. Verkiezen van ambtsdragers, kiesrecht

KIESRECHT

ORDINANTIE 3-2-3

Begrippen:

- actief kiesrecht = mogen kiezen, aan de stemming deel mogen nemen.
De kerkorde spreekt van stemgerechtigden.
- passief kiesrecht = gekozen kunnen worden.
De kerkorde spreekt van stemgerechtigden die de status van belijdend lid hebben dan wel bij bevestiging onder de belijdende leden kunnen worden opgenomen

Stemgerechtigd zijn de belijdende leden van de gemeente.

De gemeenschap van de gemeente is breder. (Zie: Wie behoren tot de gemeente?)

HOE HET WAS:

Nadat de gemeenteleden erin gekend en erover gehoord zijn kan de kerkenraad vastleggen dat ook doopleden (vanaf 18 jaar stemgerechtigd zijn. Idem dat ook gastleden stemgerechtigd zijn. Wanneer doopleden niet stemgerechtigd zijn, dan geldt het alleen gastleden die de status van belijdend lid hebben. Wanneer doopleden wel stemgerechtigd zijn, dan geldt het voor alle gedoopte gastleden.

HOE HET NU IS:

De regel over doopleden en gastleden is gelijk gebleven.
Maar nadat de gemeenteleden erin gekend en erover gehoord zijn kan de kerkenraad vastleggen dat ook vrienden stemgerechtigd zijn.

Stemgerechtigden kunnen gekozen worden wanneer zij bij de bevestiging belijdend lid kunnen worden. Zie het Schema Leden, gastleden, etc. en kiesrecht.

VERKIEZING OUDERLINGEN EN DIAKENEN

ORDINANTIE 3-6

HOE HET WAS:

Sinds 2004 is het artikel waarin de twee vormen worden beschreven, nl. werken met kieslijsten en werken met dubbeltallen, enige keren opnieuw geformuleerd.

HOE HET NU IS:

De tekst is vereenvoudigd en de procedure is strakker beschreven. Inhoudelijk is er geen wijziging. Kerkenraad vraagt wel aanbevelingen voor ambtsdrager met bepaalde opdracht, maar doet de verkiezing van deze zelf.

- Aanbeveling per ambt (ook bij meerdere vacatures)
- Aanbevelingen door 10 of meer stemgerechtigden: plaatsing op kieslijst
- Kandidatenlijst per ambt
- Stemming als er meer kandidaten zijn dan vacatures

Dubbeltal

- Aanbevelingen per vacature
- Aanbevelingen door 5 of meer stemgerechtigden: verkozen verklaard of dubbeltal stellen
- Kandidatenlijst per vacature
- Stemming als een dubbeltal kan worden samengesteld

BEZWAREN

ORDINANTIE 3-6-7

HOE HET WAS:

na elke (her)verkiezing kan bezwaar gemaakt worden tegen procedure en/of persoon

HOE HET NU IS:

na de eerste verkiezing kan bezwaar gemaakt worden tegen procedure en/of persoon. Na herverkiezing alleen tegen de procedure. Zijn er bezwaren tegen het functioneren van iemand als ambtsdrager, dan geldt wat ordinantie 10 zegt over een klacht tegen een ambtsdrager.

17. Verkiezen van predikanten, beroepingswerk, consulent

Wanneer een predikantsvacature ontstaat, schrijft ordinantie 3-3 t/m 3-5 voor welke procedure moet worden gevolgd om een nieuwe predikant te beroepen.

De procedure wordt begeleid door een consulent, die tevens de kerkenraad bijstaat in zijn taken. De consulent heeft toegang tot de kerkenraadsvergaderingen. Zie ordinantie 4-10 voor de taken.

HOE HET WAS:

De consulent werd volgens ordinantie 4-18 aangewezen door de werkgemeenschap van predikanten.

HOE HET NU IS:

De kerkenraad zoekt zelf een consulent. De kerkenraad kan de voorzitter van de werkgemeenschap om bemiddeling vragen.

HOE HET WAS:

- Onlogische volgorde en onduidelijkheid bij de voorbereiding van de verkiezing in ordinantie 3-3
- Onduidelijkheid over het toestemming vragen bij een beroep in deeltijd, ordinantie 3-17-2

HOE HET NU IS:

De kerkenraad vraagt toestemming om te mogen gaan beroepen aan het breed moderamen van de classicale vergadering, die deze verleent als

- de predikant in werktijd van voldoende omvang kan worden beroepen òf naar het oordeel van het breed moderamen voldoende is gezocht naar samenwerking met andere gemeenten (nl. als het werktijdpercentage van kleinere omvang is); de kerkenraad heeft een inspanningsverplichting om te onderzoeken of er mogelijkheden tot samenwerking zijn
- de omvang van de werkzaamheden past bij de werktijd (dus niet: 100% werk voor 50% traktement)
- de gemeente een solvabiliteitsverklaring heeft ontvangen van het CCBB (zie "Afkortingen"), dus geacht wordt de predikant voor een x aantal jaren te kunnen betalen

De kerkenraad vraagt advies (namen) aan het "daartoe aangewezen orgaan" (het mobiliteitsbureau in Utrecht). Gaat het om een evangelisch-lutherse gemeente, dan wordt "het daartoe aangewezen orgaan" van de evangelisch-lutherse synode erbij betrokken

De kerkenraad stelt een beroepingscommissie in (geen wijziging)

De gemeente mag aanbevelingen doen (geen wijziging)

HOE HET WAS:

Een minder heldere tekst in ord. 3-4-1,1a over wie beroepen kan worden als predikant voor gewone werkzaamheden. De verwoording is ook niet zorgvuldig: het artikel gaat over de verkiezing en de tekst spreekt van het beroepen.

HOE HET NU IS:

In ord. 3-4-1 staat nu wie voor verkiezing in aanmerking komen.

IN GEMEENTEN MET WIJKGEMEENTEN

HOE HET WAS:

Voor een predikant verkozen en beroepen wordt, wordt in een gezamenlijke vergadering de kandidaatstelling gedaan door wijkkerkenraad en algemene kerkenraad.

HOE HET NU IS:

De kandidaatstelling is nog steeds door wijkkerkenraad en algemene kerkenraad, maar zij kunnen hierover afzonderlijk vergaderen. (Zie ook: "Gemeenten met wijkgemeenten")

18. Predikanten in deeltijd of tijdelijke dienst

ORDINANTIE 3-3-1, 3-17 EN 3-18

DEELTIJD

Predikanten kunnen geroepen worden om in een gemeente in deeltijd te werken. Het toegestane werktijdpercentage ligt tussen 33 1/3 en 100%.

HOE HET WAS:

Wil een gemeente een predikant in deeltijdfunctie beroepen, dan dient de kerkenraad eerst een werkplan te maken horend bij het deeltijdpercentage. Hij dient dit in bij het breed moderamen van de classicale vergadering samen met het verzoek om te mogen beroepen. Bij wijziging van het deeltijdpercentage wordt dezelfde procedure gevolgd. *NB! Dikwijls is eerst beroepen en bij het vragen van approbatie een werkplan ingezonden. Wanneer dan het breed moderamen bedenkingen heeft bij het werkplan, is het nog al eens haastwerk geweest om op tijd toestemming te hebben voor de dienst van bevestiging of verbintenis.*

HOE HET NU IS:

Voorafgaand aan elk beroep vraagt de kerkenraad toestemming aan het breed moderamen van de classicale vergadering om te mogen beroepen. Wanneer het om deeltijd gaat, maakt de kerkenraad aan het breed moderamen duidelijk dat hij voldoende gezocht heeft naar samenwerking met andere gemeenten, nl. om samen te beroepen. Wat "voldoende" hierbij is, is aan het breed moderamen om te beoordelen. Dit betekent niet, dat het breed moderamen naar willekeur kan handelen of gemeenten kan dwingen om samen te beroepen. Bij werktijd van onvoldoende omvang kan het breed moderamen wel een toestemming weigeren en zal dan met de kerkenraad overleggen over alternatieven.

BEPAAALDE TIJD

Een predikant voor gewone werkzaamheden wordt beroepen voor onbepaalde tijd (ord. 3-18-1). Er kunnen redenen zijn om hiervan af te wijken.

HOE HET WAS:

Met toestemming van het breed moderamen van de classicale vergadering kan een predikant in tijdelijke dienst beroepen worden. Hiervoor moet een reden zijn. Het gaat meestal om een project van enige tijdsduur. De toestemming wordt niet gegeven als de financiën als redenen worden opgegeven.

Na afloop van de tijdelijke dienst wordt de verbintenis omgezet in een voor onbepaalde tijd of wordt de predikant ontheven van de werkzaamheden.

HOE HET NU IS:

De discussie loopt nog of tijdelijke dienst in meer situaties kan worden toegepast.

Gewijzigd is wel de term, die gebruikt wordt als de tijdelijke dienst niet in onbepaalde tijd wordt omgezet. De predikant wordt dan losgemaakt. (Zie: Losmaking, akte van losmaking)

19. Losmaking, Akte van losmaking

Bij het beëindigen van de verbintenis wordt de predikant losgemaakt van de gemeente.

HOE HET WAS:

Twee verschillende termen worden gebruikt om de beëindiging van de verbintenis met de gemeente aan te duiden (tussen haakjes de oude ordinantienummering):

- ontheven van de werkzaamheden (ord. 3-18-4; 3-23-4; 3-26-2),
- losgemaakt van de gemeente (ord. 3-5-5, 3-26a)
- beide termen achter elkaar (ord. 3-20-4).

HOE HET NU IS:

De kerkorde gebruikt nu in alle gevallen dezelfde term: losmaken.

Losmaking heeft voor meerderen een negatieve klank, omdat men denkt aan een gedwongen losmaking na een beslissing van het generale college voor de ambtsontheffing. De term op zichzelf betekent echter niet anders dan het einde van de band tussen gemeente en predikant.

AKTE VAN LOSMAKING

ORDINANTIE 3-5-5

NB! De term akte van losmaking is niet meer in de kerkorde te vinden.

De kerkenraad (of algemene kerkenraad) is verantwoordelijk voor de rechtspositie van de predikant. Het is dan ook van belang te weten wanneer die verantwoordelijkheid in gaat en wanneer deze eindigt.

HOE HET WAS:

De datum van verbintenis wordt vastgelegd in de akte van losmaking. Op die datum (te middernacht) wordt de predikant losgemaakt van de oude gemeente en verbonden aan de nieuwe gemeente.

Is een predikant in algemene dienst door een gemeente beroepen, dan vraagt de predikant een akte van losmaking aan de classicale vergadering, de evangelisch-lutherse synode of de generale synode waaraan hij of zij tot dan verbonden is.

HOE HET NU IS:

De betrokken kerkenraden en de predikant spreken een datum af en geven daarvan bericht aan de classicale vergadering(en) en de dienstenorganisatie (t.b.v. onder andere de uitbetaling van het traktement). Het is dus wel de bedoeling om dit schriftelijk vast te leggen.

Over de predikant in algemene dienst wordt niet meer gesproken. Er is uiteraard niets op tegen dat de kerkenraad, de ambtelijke vergadering en de predikant in algemene dienst op gelijke wijze een datum afspreken.

20. Twaalfjaar regeling predikanten

ORDINANTIE 3-26-3

Het staat een predikant niet vrij om het ambt neer te leggen of de werkzaamheden in een gemeente te beëindigen.

De predikant kan hier wel om verzoeken. In beide gevallen betekent dit, dat bij de beëindiging er ook geen inkomsten meer zijn, tenzij de betrokkene elders werk gevonden heeft.

Naast de beëindiging van werkzaamheden “ = losmaking op verzoek, kent de kerkorde ook

- losmaking vanwege een beroep naar een andere gemeente, in algemene dienst of voor bijzondere werkzaamheden
- losmaking vanwege emeritaat
- losmaking bij ziekte en arbeidsongeschiktheid
- losmaking door het generaal college voor de ambtsontheffing vanwege een onwerkbaar situatie.

De generale synode heeft besloten een mogelijkheid toe te voegen. Wanneer een predikant langere tijd aan een gemeente verbonden is, kan er een zekere sleur gaan optreden, het oorspronkelijk elan verdwijnen. Als het niet lukt om op andere wijze weg te komen, is nu in ordinantie 3-26-3 opgenomen dat kerkenraad en predikant een gezamenlijk verzoek kunnen indienen tot losmaking. De predikant dient dan wel tenminste twaalf jaar aan de gemeente verbonden te zijn en niet zo dicht bij de emeritaatsdatum te zijn dat losmaking een verkapt prepensioen wordt. Het verzoek wordt niet automatisch ingewilligd. Het breed moderamen zal in ieder geval er zeker van moeten zijn dat het een gezamenlijk verzoek is en er geen dwang is uitgeoefend.

Dit artikel is nog niet in werking, al staat het al in de kerkorde.

Bij toepassing krijgt de predikant wachtgeld en daarvoor moet de begroting voor de predikantstraktementen worden aangepast en een kleine verhoging van de afdracht van de gemeente ingevoerd worden.

De generale synode wil ook eerst nader onderzoek naar de situaties waarin dit artikel zou kunnen worden toegepast.

In de kerkorde staat daarom in een voetnoot dat deze regel in werking treedt op 1 januari 2021. Eerder beslist de generale synode of dit doorgaat of dat de mogelijkheid toch weer wordt geschrapt.

21. Emeritaat

ORDINANTIE 3-25

Bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd gaan predikanten in de regel met emeritaat. Het is mogelijk om de datum te vervroegen of uit te stellen tot uiterlijk de zeventigste verjaardag. Bij uitstel moet de kerkenraad het er mee eens zijn. In een gemeente met wijkgemeenten geldt dit zowel de wijkkerkenraad als de algemene kerkenraad.

HOE HET WAS:

Een predikant die aan een gemeente verbonden is, ontvangt de emeritusverklaring van het breed moderamen van de classicaal vergadering. In alle andere gevallen geeft de kleine synode de verklaring.

HOE HET NU IS:

De emeritusverklaring wordt in alle gevallen door de kleine synode gegeven.

Motivering: iemand is toegelaten tot het ambt van predikant door een generaal college van de kerk. Toelating gebeurt dus op het niveau van de Protestantse Kerk als geheel. Emeritaat als beëindiging van de werkzaamheden als dienstdoend predikant is ook een zaak van de Protestantse Kerk als geheel.

22. Vermogensrechtelijke aangelegenheden, colleges

ORDINANTIE 11-2

Elke gemeente heeft een college van kerkrentmeesters en een college van diakenen. Zij verzorgen de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de gemeente respectievelijk de diaconie.

HOE HET WAS:

Vanwege historische redenen kan het college van kerkrentmeesters naast ambtsdragers ook andere leden tellen. De ambtsdragers heten ouderlingen-kerkrentmeester. De andere collegeleden heten kerkrentmeesters.

De ambtsdragers moeten in de meerderheid zijn en de voorzitter moet altijd ambtsdrager zijn.

De colleges van diakenen bestaan uitsluitend uit ambtsdragers (diakenen).

HOE HET NU IS:

Beide colleges mogen nu uit ambtsdragers en andere leden bestaan.

De ambtsdragers heten ouderlingen-kerkrentmeester resp. diakenen.

De overige leden van de colleges heten kerkrentmeesters resp. diaconale rentmeesters.

De ambtsdragers hoeven niet meer in de meerderheid te zijn, maar er moeten er wel minstens twee per college zijn. De voorzitter moet nog steeds ambtsdrager zijn.

ONDERBEZETTING

ORDINANTIE 11-2-4

Wanneer een college onderbezet is, vindt overleg met het breed moderamen van de classicale vergadering plaats. Het breed moderamen kan een maatregel nemen om besluiten en handelingen van het college wettig te maken door het college aan te vullen, bijvoorbeeld door een kerkenraads-lid of door een lid van een andere gemeente.

Zie Generale regeling vermogensrechtelijke aangelegenheden artikel 2-2

Het breed moderamen van de classicale vergadering kan bepalen dat het college bevoegd is tot het verrichten van zijn taken wanneer door het breed moderamen van de classicale vergadering

- a) Een of meer ambtsdragers uit de kerkenraad aan het betreffende college worden toegevoegd
- b) Een of meer personen, door het classicale college voor de behandeling van beheerszaken aan te wijzen, aan het betreffende college worden toegevoegd.

Niemand kan tegelijkertijd toegevoegd zijn of deel uitmaken van beide colleges.

Onderbezetting kan ook reden zijn om te gaan samenwerken met andere gemeenten.

Ord. 11-2-6: Indien een collegelid voor korte tijd afwezig is, dan mag de kerkenraad iemand uit zijn midden aanwijzen als plaatsvervanger en is overleg met het breed moderamen niet nodig.

GEMEENTEN MET WIJKGEMEENTEN

ORDINANTIE 11-3

HOE HET WAS:

In een gemeente met wijkgemeenten zijn er wijkraden van kerkrentmeesters resp. van diakenen. In een gemeente met minder dan vier wijkgemeenten hoeven geen wijkraden van kerkrentmeesters te zijn.

HOE HET NU IS:

In gemeenten met wijkgemeenten kunnen wijkraden van kerkrentmeesters resp. van diakenen zijn, maar het is niet verplicht.

Wanneer er wijkraden zijn, dan wordt in de plaatselijke regeling vastgelegd hoe de taakverdeling wijkrade – college is en hoe het college wordt samengesteld. Niet alle kerkrentmeesters resp. diakenen hoeven dan lid van het college te zijn.

23. Vermogensrechtelijke aangelegenheden: verscherpt toezien

ORDINANTIE 11-8

Het CCBB (voorheen RCBB) is de kerkelijke toezichthouder op de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de gemeenten, diaconieën en classes.

De eisen van de overheid met betrekking tot toezichthouders zijn de laatste jaren aangescherpt. Hierin speelt ook de ANBI-wet een rol (ANBI = algemeen nut beogende instelling, met fiscale voordelen).

HOE HET WAS:

Wanneer begrotingen en jaarrekeningen niet zijn ingezonden naar de toezichthouder, het RCBB, of wanneer het RCBB na overleg met de kerkenraad concludeert dat deze niet verantwoord zijn, dan kan het RCBB het betreffende college onder verscherpt toezicht plaatsen. Hiervoor is instemming van het breed moderamen van de classicale vergadering nodig.

Verscherpt toezicht houdt in, dat het betreffende college voor een aantal handelingen voorafgaande toestemming van het RCBB nodig heeft.

Dit betreft een beperkt aantal handelingen.

In het licht van de hogere eisen die de overheid stelt, moet de toezichthouder meer mogelijkheden hebben bij het verscherpt toezien.

HOE HET NU IS:

Verscherpt toezien is niet alleen mogelijk bij niet-ingezonden of niet-verantwoorde begrotingen en jaarrekeningen.

Verscherpt toezien kan ook worden toegepast als er gevaar is dat een gemeente of diaconie niet meer of onvoldoende aan haar verplichtingen kan voldoen.

Het CCBB kan dit met dit redenen omkleed zelf besluiten en heeft geen instemming van het breed moderamen van de classicale vergadering nodig. Het CCBB zal dit wel melden.

Het verscherpt toezien beperkt zich niet tot de

nodige toestemming voor bepaalde handelingen. Het CCBB kan ook opdracht geven aan kerkenraad en colleges om zodanige maatregelen te nemen dat het financiële gevaar wordt afgewend. Het CCBB kan als een van de uiterste middelen aangeven dat de werktijd van de predikant verminderd moet worden (deze krijgt dan voor de mindere uren een wachtgeld).

Aanwijzingen van het CCBB bij verscherpt toezien moeten door kerkenraad en colleges worden opgevolgd. Weigering zou kunnen leiden tot persoonlijke aansprakelijkheid.

24. Bovenplaatselijk: ring, classicale vergadering

ORDINANTIE 4-13 TOT EN MET 4-20

Er is veel veranderd voor de classicale vergaderingen.

Hier vindt u de wijzigingen, die een gemeente en haar kerkenraad het meest aangaan.

HOE HET WAS:

De gemeenten ontmoeten elkaar middels afgevaardigden in de classicale vergadering

Elke kerkenraad heeft één of twee afgevaardigden

HOE HET NU IS:

De ontmoeting van gemeenten gebeurt in bijeenkomsten in de ring. In 2018 zijn is de ringindeling als de vroegere classisindeling. Behoorde een gemeente tot classis X, dan nu tot ring X.

Na 2018 kan de indeling gewijzigd worden.

De ontmoeting kan op allerlei wijzen met wisselende samenstelling gebeuren. Belangrijk is dat gemeenten

- elkaar bemoedigen en bijstaan
- elkaar (leren) kennen
- visies, ideeën en praktijken uitwisselen
- zoeken naar samenwerking, met elkaar delen wat samenwerking met andere gemeenten oplevert
- enz.

De kerkenraden van een ring zijn verantwoordelijk voor de ontmoetingen. Zij werken daarin samen met de voorzitter van het classicale college voor de visitatie (ord. 4-17-2). Het college als geheel is eveneens betrokken, want het bevordert de ontmoeting van gemeenten (ord. 10-5-1). Dit doet ook de classicale vergadering (ord. 4-14-1). En de werkgemeenschap van predikanten bevordert “de samenwerking van en de uitwisseling tussen gemeenten die deel uitmaken van dezelfde ring” (ord. 4-18-2).

Ieder zal daarin vanuit de eigen kerkelijke taak een inbreng hebben, waarbij de classicale vergadering erop toeziet dat de kerkenraden hun roeping nakomen en ontmoetingen in de ring realiseren.

Een ring verkiest een of meer ambtsdragers als lid van de classicale vergadering. Deze ambtsdragers zijn daarmee contactpersoon tussen de gemeenten en de classicale vergadering. Ze zijn aanspreekpunt en via hen kunnen kerkenraden hun inbreng in de classicale vergadering hebben. Bij een vacature krijgen de kerkenraden gelegenheid om aanbevelingen te doen. De kerkenraden kunnen vervolgens schriftelijk kiezen uit een dubbeltal (mits er voldoende aanbevelingen zijn). Zij kunnen ook per ring afspreken dat er een verkiezingsbijeenkomst wordt gehouden, waarbij elke kerkenraad één stem heeft.

WAT ZO GEBLEVEN IS:

De classicale vergadering en haar breed moderamen hebben in grote lijnen de meeste van de taken behouden.

WAT ERBIJ GEKOMEN IS:

De classicale vergadering bevordert de samenwerking tussen gemeenten.

Het breed moderamen dient in alle gevallen toestemming te geven aan gemeenten een procedure te starten om een predikant te beroepen. Aan de classis verbonden is een classispredikant.

25. De classispredikant

ORDINANTIE 4-16

De classispredikant is “iemand die herinnert aan het wezen van de kerk: het evangelie, de geloofsgemeenschap, het diaconaat en de roeping/zending’. Bij deze taak hoort ook het signaleren wat er leeft in de gemeenten, wat hen kan helpen om aan de roeping om geloofsgemeenschap te zijn gehoor te geven en wat daarbij in de weg staat” (Waar een Woord is, is een Weg).

De classispredikant bezoekt elke gemeente eens in de vier jaar ter bemoediging en herinnering aan de opdracht van de gemeente en haar ambtsdragers.

De classispredikant kan bij problemen raadgeven, door verwijzen, visitatie aanvragen.

Is er sprake van een acuut probleem waarin snel gehandeld moet worden om erger problemen te voorkomen, dan kan de classispredikant een voorlopig besluit nemen en dit onmiddellijk melden aan het breed moderamen van de classicale vergadering. Dit is een besluit dat valt binnen de bevoegdheid van het breed moderamen. De classispredikant heeft geen eigen macht los van de classicale vergadering.

Zo’n spoedeisende zaak is er niet alleen bij conflicten, waarbij het bijvoorbeeld soms nodig is om een ambtsdrager voorlopig op non-actief te stellen. Spoedeisend kan ook de situatie zijn, waarin een tekort aan ambtsdragers en leden van een college het de gemeente onmogelijk maken om besluiten te nemen en rechtshandelingen te verrichten of betalingen te doen. Een voorlopig besluit kan dan zijn, dat er met hulp van buitenaf wel rechtsgeldige besluiten genomen kunnen worden.

26. Visitatie

Visitatie is letterlijk “een bezoek”, namelijk vanuit het bredere verband van de kerk. Visitatie laat zien, dat de gemeenten niet los van elkaar staan en verantwoordelijkheid dragen voor elkaar.

Hoe het was: Eens in de vier jaar bezoekt een tweetal visitatoren elke gemeente. Zij spreken met de predikant(en) en de kerkenraad, en houden spreekuur voor gemeenteleden. Zij stellen zich op de hoogte van het geestelijk leven, onderzoeken hoe gemeenten gehoor geven aan haar roeping en de vervulling van ambten en diensten.

Zijn er moeilijkheden, dan houden zij een buitengewone visitatie waarin zij bemiddelen en adviezen geven. Wanneer een kerkenraad of het breed moderamen van een classicale vergadering of de synode het verzoek doet, zal het college een buitengewone visitatie houden. Het kan ook zelf hiertoe besluiten, eventueel naar aanleiding van een hulpvraag van gemeenteleden of enkele ambtsdragers.

HOE HET WAS:

Het vierjaarlijks bezoek is in gewijzigde en intenser vorm opgedragen aan de classispredikant. Visitatoren hebben de taak van bemiddeling behouden. Zij kunnen daarvoor gevraagd worden of daartoe zelf beslissen. Wanneer een kerkenraad of de classispredikant het verzoek doet, zal het college een visitatie houden. Het kan ook zelf hiertoe besluiten, eventueel naar aanleiding van een hulpvraag van gemeenteleden of enkele ambtsdragers. In alle gevallen heeft het college vooraf overleg met de classispredikant. Een visitatie is niet vrijblijvend: ambtsdragers zijn verplicht medewerking te verlenen.

Een nieuwe taak voor het college voor de visitatie is het bevorderen van de ontmoeting van gemeenten. Dezelfde taak heeft de classicale vergadering (ordinantie 4-14-1).

Ordinantie 4-17 “Ringten” zegt dat een ring gestalte geeft aan de verantwoordelijkheid van de gemeenten voor elkaar, waarbij de ring samenwerkt met de voorzitter van het classicale college voor de visitatie.

Zie: Bovenplaatselijk: ring, classicale vergadering.

27. Verbonden met de Gemeente

GEREGISTREERD ALS	OMSCHRIJVING	ACTIEF KIESRECHT (= mogen stemmen)	PASSIEF KIESRECHT (= ambtsdrager worden)
Belijdend lid	Gedoopt en belijdenis in P.K.N. (of voorloper) of overgekomen	Ja	Ja (behalve indien onder tucht)
Dooplid	Gedoopt in P.K.N. (of voorloper) of overgekomen	<i>Is mogelijk vanaf 18 jaar</i>	<i>Is mogelijk, mits hij/zij bij bevestiging ook belijdend lid wordt</i>
<u>Niet-gedoopt kind van gemeenteleden</u>	Minderjarig kind (= tot 18 jr), geen bezwaar van ouders of wettelijke vertegenwoordigers	Nee	Nee
<i>Gastlid</i>	Lid van een andere kerk dan de P.K.N.		
<i>a) Als belijdend lid</i>	<i>Belijdend, geconfirmeerd, e.d. (lid in volle rechten)</i>	<i>Is mogelijk</i>	<i>Is mogelijk</i>
<i>b) Als dooplid</i>	<i>Gedoopt</i>	<i>Is mogelijk vanaf 18 jaar</i>	Nee (eerst belijdend lid worden in eigen kerk of overkomen en belijdenis afleggen)
<i>Vriend, en ... :</i>			
1) Geen lid van een kerk	Kan lid geweest zijn. Leeft mee met gemeente, maar wordt geen lid	<i>Is mogelijk vanaf 18 jaar</i>	Nee
2) lid van een andere kerk		<i>Is mogelijk vanaf 18 jaar</i>	Nee
3) Lid van een gemeente van de Protestantse Kerk in Ned.			
3a) Belijdend lid	In eigen gemeente zo geregistreerd	<i>Is mogelijk</i>	<i>Is mogelijk</i>
3b) Dooplid	Idem	<i>Is mogelijk vanaf 18 jaar</i>	Nee (eerst belijdend lid worden in eigen gemeente of overschrijven = "perforatie")
<u>Overige geregistreerden</u>	Niet kerkelijke partner, huisgenoot, inwonend meerderjarig kind: niet met gemeente verbonden Mits geen bezwaar!	Nee	Nee

Actief kiesrecht gastlid of vriend als dooplid indien "eigen" doopliden actief kiesrecht hebben.

Actief kiesrecht van vriend die geen lid is van een kerk veronderstelt dat doopliden dit kiesrecht hebben.

N.B.: **VET** = VERPLICHT , ONDERSTREEPT = BIJ GEEN BEZWAAR, *Cursief* = keuze per gemeente

Oud (2004/2013)	Nieuw (2018)
3-4-1a.	3-4-1.
3-4-3a.	3-4-4.
3-4-4.	3-4-5.
3-4-5.	3-4-6.
3-4-6.	3-4-7.
3-4-7.	3-4-8.
3-4-8.	3-4-9.
3-4-9.	3-4-10.
3-4-10.	3-4-11.
3-4-11	3-4-12.
3-5-1.	3-5-1.
3-5-5.	3-5-5.
3-6-1.	3-6-1.
3-6-2.	in 3-6-2 en 3.
3-6-3.	3-6-2.
3-6-4.	3-6-3.
3-6-5.	3-6-4.
3-6-6.	3-6-5.
3-6-7.	3-6-6.
3-6-8.	3-6-7.
3-6-9.	3-6-8.
3-6-10.	3-6-9.
3-7-3.	3-7-3.
3-7-4.	vervallen
3-7-5.	3-7-4.
3-7-6.	vervallen
3-9-1.	3-9-1.
3-10-1.	3-10-1.
3-11-1.	3-11-1.
3-12-8.	3-12-11.
3-12-9.	3-12-12.
3-12-10.	3-12-13.
3-12-11.	3-12-14.
3-12-12.	3-12-15.
3-12-13.	3-12-16.
3-12-14.	3-12-17.
3-13a-1.	3-12-8.
3-13a-2.	3-12-9.
3-13a-3.	3-12-10.
3-14-2.	3-14-2
3-15-1.	3-15-2.
3-15-2.	3-15-1.
3-15-4.	3-15-4.
3-16-4.	3-16-4.
3-17-2.	3-17-2. en 3-3-1.
3-17-3.	vervallen
3-17-4.	3-17-3.
3-18-4.	3-18-4.
3-19-1.	3-19-1.

Oud (2004/2013)	Nieuw (2018)
3-19-2.	3-19-2.
3-20-4.	3-20-4.
3-20-5.	vervallen
3-21-3.	vervallen
3-22-1.	3-22-1.
3-22-2.	3-22-2.
3-22-3.	3-22-3
3-23-2a.	3-23-3.
3-23-3.	3-23-4.
3-23-4.	2-23-5.
3-23-5.	2-23-6.
3-23-6.	3-23-7.
3-23-7.	3-23-8.
3-25-2.	3-25-2.
3-26-1.	3-26-1.
3-26-1a	3-26-2
3-26-2.	3-26-4.
3-26-3.	vervallen
3-26a-1.	3-27-1.
3-26a-2.	3-27-2.
3-26a-3.	3-27-3.
3-26a-4.	vervallen.
3-27-1.	3-28-1.
3-27-2.	3-15-4.
3-27-3.	3-28-2.
3-27-4.	3-28-3.
3-27-5.	3-28-4.
3-28.	3-29.
ORDINANTIE 4	
4-5-4.	4-5-4.
4-6-1.	4-6-1.
4-6-2.	4-6-2.
4-6-3.	4-6-3.
4-6-3a.	4-6-4.
4-6-4.	vervallen
4-6-5.	4-6-5.
4-7-1.	4-7-1.
4-7-2.	4-8-5.
4-8-2.	4-8-2.
4-8-5.	4-8-6.
4-8-6.	4-8-7.
4-8-6a.	4-8-8.
4-8-7.	4-8-9.
4-9-1.	4-6-1.
4-9-2.	4-6-2.
4-9-3.	vervallen
4-9-4.	4-7-2.
4-10-1.	4-9-1 en 4-9-3.

Oud (2004/2013)	Nieuw (2018)
4-10-2.	4-9-2.
4-10-3.	4-9-4.
4-10-4.	vervallen
4-10-5.	vervallen
4-10-6.	4-9-5.
4-10-7.	4-9-6.
4-10-8.	4-9-7.
4-11.	2-7. (valt onder samen werking)
4-12-1.	4-10-1.
4-12-2.	4-10-2.
4-12-3.	4-10-3.
4-12-4.	4-10-4.
4-12-5.	4-10-5.
4-12-6.	4-10-6.
4-12a-1.	4-11-1.
4-12a-2.	4-11-2.
4-13.	4-12.
4-14-1.	4-13-1.
4-14-2.	4-13-1 en 4-13-2.
4-14-3.	4-13-1.
4-14-4.	vervallen
4-14-5.	vervallen
4-14-6.	4-13-4.
4-15-1.	4-14-1.
4-15-2.	4-14-2.
4-16-1.	4-15-1.
4-16-2.	4-15-4.
4-16-3.	4-15-5.
4-16-4.	4-15-6.
4-16-5.	4-15-4.
4-16-6.	4-15-8.
4-16-7.	vervallen
4-16-8.	4-15-9.
4-16-9.	4-15-10.
4-16-10.	4-15-11.
4-17.	vervallen
4-18.	4-18.
4-19.	vervallen
4-20.	4-19.
4-21.	4-20.
4-22.	4-21.
4-23.	4-22.
4-24.	4-23. (in 4-23-2 verwijzing gewijzigd)
4-25-1.	4-24-1.
4-25-2.	4-24-2.
4-25-3.	4-24-3.
4-25-4.	4-24-4.

Oud (2004/2013)	Nieuw (2018)
4-25-5.	4-24-5.
4-25-6.	4-24-6.
4-26.	4-25.
4-27-1.	4-26-1.
4-27-2 t/m 6.	4-26-2 t/m 6.
4-28.	4-27.
4-29-1.	4-28-1.
4-29-2.	4-28-2.
ORDINANTIE 10	
10-2-1.	10-2-1.
10-2-2.	10-2-2.
10-2-3.	10-2-3.
10-3-1.	10-3-1.
10-3-2.	10-3-2.
10-3-3.	10-3-3.
10-3-4.	10-3-4.
10-3-5.	10-3-5.
10-3-6.	10-3-6.
10-3-7.	10-3-6.
10-3-8.	10-3-7.
10-3-9.	10-3-8.
10-3-10.	10-3-9.
10-4-1.	10-4-1.
10-4-2.	10-2-4.
10-5-1.	vervallen (vervangen door nieuw 10-5-1)
10-5-2.	10-5-2.
10-5-3.	10-5-3.
10-5-6.	10-5-6.
10-5-10.	10-5-10.
10-5-11.	vervallen
10-5-12.	vervallen
10-7-5.	10-7-5 en 10-7-6 (gesplitst)
10-8-1.	10-8-1.
10-8-2.	10-8-2.
10-8-3.	10-8-3.
10-8-4.	10-8-4.
10-8-5.	10-8-5.
10-8-11.	10-8-11.
10-9-7.	10-9-7.
10-9-7a	10-9-8.
10-9-8.	10-9-9.
10-9-9.	10-9-10.
10-9-10.	10-9-11.
10-10-7.	10-10-7.
10-11-9.	10-11-8.
10-11-10.	10-11-9.

Oud (2004/2013)	Nieuw (2018)
10-11-11.	10-11-10.
10-14-1.	10-14-1.
10-14-4.	10-14-4.
10-15-6.	10-15-6.
ORDINANTIE 11	
11-2.	11-2.
11-2-8.	11-1-4.
11-2-9.	11-1-5.
11-2-10.	11-1-6.
11-3.	11-2.
11-3-5.	11-1-4.
11-3-6.	11-1-5.
11-3-8.	11-1-6.
11-4-1.	11-3-1.
11-4-2.	11-3-2 en 11-3-3.
11-4-3.	11-3-5.
11-4-4.	11-3-2 en 11-3-3.
11-4-5.	11-3-5.
11-4-6.	vervallen.
11-5.	11-4.
11-6.	11-5.
11-7.	11-6.
11-8.	11-7.
11-9-1.	11-8-1.
11-9-2.	vervallen
11-10.	11-9.
11-11-1.	11-10-1.
11-11-2.	vervallen
11-11-3.	vervallen
11-11-4.	vervallen
11-11-5.	vervallen
11-12-1.	11-11-1.
11-12-2.	11-11-2.
11-12-3.	11-11-3.
11-12-4.	11-11-4.
11-12-5.	11-11-5.
11-12-6.	11-11-6.
11-12-7.	11-11-7.
11-12-8.	11-11-8.
11-13.	11-12.
11-14-1.	11-13-1.
11-14-2.	11-13-2.
11-14-3.	11-13-3.
11-14-4.	11-13-4.
11-14-5.	11-13-5.
11-14-6.	11-13-6.
11-15.	11-14.
11-16.	11-15.

Oud (2004/2013)	Nieuw (2018)
11-17.	11-16.
11-18.	11-17.
11-19.	11-18.
11-20.	11-19.
11-21.	11-20.
11-22-1.	11-21-1.
11-22-2.	11-21-2.
11-22-3.	11-21-3.
11-22-4.	11-21-4.
11-22-5.	11-21-5.
11-22-6.	11-21-6.
11-23-1.	11-22-1.
11-23-2.	11-22-2.
11-23-3.	11-22-3.
11-23-4.	11-22-4.
11-26.	11-24.
11-27.	11-25.
11-28.	11-26.
ORDINANTIE 12	
12-2-1.	12-2-1.
12-2-2.	12-2-2.
12-2-3.	12-2-3.
12-2-4.	12-2-4.
12-2-5.	12-2-5.
12-2-6.	12-2-6.
12-3-1.	12-3-1.
12-3-2.	12-3-3.
12-3-3.	12-3-4.
12-3-4.	12-3-5.
12-3-5.	12-3-6.
12-4-1.	12-4-1.
12-7-6.	12-7-5.
12-7-7.	12-7-6.
12-7-8.	12-7-7.
12-7-9.	12-7-8.
12-7-10.	12-7-9.
12-8-1.	12-8-1.
12-9-2.	12-9-2.
12-9-3.	12-9-3.
12-9-4.	12-9-4.
12-10-1.	12-10-1.
12-10-2.	12-10-2.
ORDINANTIE 13	
13-6a.	13-7.
13-7-1.	13-8-1.
13-7-3.	13-8-2.
13-7-4.	13-8-3.

Oud (2004/2013)	Nieuw (2018)
-----------------	--------------

13-8.	13-9.
13-9.	13-10.
13-10.	13-11.
13-11.	13-12.
13-12.	13-13.
13-13.	13-14.
13-14.	13-15.
13-15.	13-16.
13-16.	13-17.
13-17-1.	13-18-1.
13-17-2.	13-18-2.
13-17-3.	13-18-3.
13-17-4.	13-18-5.
13-17-5.	13-18-6.
13-17-6.	13-18-7.
13-17-7.	13-18-8.
13-17-8.	13-18-9.
13-18.	13-19.

**Protestantse
Kerk**

Dienstenorganisatie Protestantse Kerk

Joseph Haydnlaan 2a

Postbus 8504

3503 RM Utrecht

Telefoon: (030) 880 18 80

E-mail: info@protestantsekerk.nl